

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.  
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 maja 2024 r.,  
sprawy **L. W. i A. J.**  
skazanych za czyn z art. 258 § 3 k.k.  
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skarżących,  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi  
z dnia 26 kwietnia 2023 r., II AKa 371/22,  
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi  
z dnia 8 czerwca 2022 r., XVIII K 154/19,

### **p o s t a n o w i ł**

- 1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2) zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. M. – Kancelaria Adwokacka w Ł. – kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23 % podatku VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji w charakterze obrońcy z urzędu L. W. i A. J. ;**
- 3) obciążyć skarżących L. W. i A. J. kosztami postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.**

[J.J.]

## UZASADNIENIE

L. W. i A. J. zostali oskarżeni między innymi o to, że:

I. w okresie, od co najmniej dnia 10 stycznia 2002 roku, do co najmniej dnia 22 lutego 2003 roku w Ł. , B. . K. . R. k/K. , Z. i P. , działając wspólnie i w porozumieniu oraz z innymi ustalonymi osobami, w stosunku, do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, w różnych okresach czasu oraz różnych składach osobowych, brali udział w zorganizowanej głupie, mającej na celu popełnianie przestępstw, w szczególności polegających na dokonywaniu oszustw na szkodę Skarbu Państwa, poprzez wprowadzanie do obrotu pod postacią pełnowartościowego oleju napędowego półproduktów tego paliwa, i wskutek tego przywłaszczaniu należnego Skarbowi Państwa prawa majątkowego do podatku akcyzowego, którego łączna wartość wynosi nie mniej niż 52.263.565 (pięćdziesiąt dwa miliony dwieście sześćdziesiąt trzy tysiące pięćset sześćdziesiąt pięć) złotych i stanowi mienie znacznej wartości rozumieniu przepisów ustawy Kodeks kamy oraz przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów, polegających na posługiwaniu się podrobionymi świadectwami, jakości paliwa, sfałszowanymi poprzez podrobienie podpisów osób upoważnionych do wystawienia tych dokumentów fakturami VAT, jak również przestępstw karnych skarbowych polegających na wystawianiu w sposób nierzetelny dokumentów księgowych w postaci faktur VAT, w szczególności poprzez potwierdzanie transakcji obrotu paliwem w postaci oleju napędowego, które nie zaistniały w rzeczywistości, zawieranych pomiędzy firmami: O. z siedzibą w K. N. z siedzibą w K. , L. z siedzibą w Ł. , A. z siedzibą w R. oraz innymi ustalonymi, nadto posługiwaniu się nierzetelnymi dokumentami księgowymi, jak również przestępstw polegających na przyjmowaniu, przekazywaniu i podejmowaniu innych czynności mających na celu udaremnienie lub znaczne utrudnienie stwierdzenia przestępnego pochodzenia środków pieniężnych pochodzących z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego, polegającego na dokonywaniu oszustw przy obrocie paliwem w postaci oleju napędowego (...), to jest o czyn z art. 258 § 3 k.k.

A nadto L. W. o to, że:

II. w okresie, od co najmniej dnia 6 lutego 2002 roku, do co najmniej dnia 15 kwietnia 2002 roku w Ł. , działając w warunkach zorganizowanej grupy

przestępczej opisanej w punkcie I, przy pomocy innych osób, co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, będąc upoważnionym do dokonywania operacji na rachunku bankowym firmy A.1 oraz podejmując za pośrednictwem K. S. środki pieniężne z rachunku bankowego firmy E. 1z siedzibą w L., prowadzonych w BANKU Oddział w Ł. , przyjął środki płatnicze w kwocie łącznej nie mniejszej niż 5.086.400 (pięć milionów osiemdziesiąt sześć tysięcy czterysta) złotych, pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego polegającego na dokonywaniu oszustw przy obrocie paliwem w celu udaremnienia stwierdzenia ich przestępnego pochodzenia, zajęcia albo orzeczenia przepadku, osiągając w ten sposób znaczną korzyść majątkową, to jest o czyn z art. 299 § 1 i 6 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 8 czerwca 2022 roku w miejsce czynu opisanego w pkt I, oskarżonych L. W. i A. J. uznał za winnych tego, że w okresie od dnia 10 stycznia 2002 roku do 22 lutego 2003 roku w Ł. B. , K. , R. , Z. i P. , wspólnie i w porozumieniu założyli i kierowali zorganizowaną grupą przestępczą, w której brały udział inne ustalone osoby, mającą na celu popełnianie przestępstw polegających na posługiwaniu się podrobionymi świadectwami jakości paliwa, a także polegających na wystawianiu i posługiwaniu się nierzetelnymi dokumentami księgowymi w postaci faktur poświadczających nieprawdę co do sprzedaży oleju napędowego, podczas gdy w rzeczywistości przedmiotem sprzedaży były inne substancje, a także faktur potwierdzających transakcje obrotu paliwem, które nie zaistniały w rzeczywistości, to jest czynu wyczerpującego dyspozycję art. 258 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 kwietnia 2004 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 258 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 kwietnia 2004 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył każdemu z oskarżonych karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności.

Jednocześnie Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 8 czerwca 2022 roku uniewinnił L. W. od dokonania czynu z art. 299 § 1 i 6 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Od wyroku Sądu I instancji apelację wywiódł obrońca skazanych, zarzucając obrazę przepisów postępowania, przyjętych za podstawę orzeczenia, mogącą mieć wpływ na treść wydanego wyroku, to jest: art. 7 k.p.k., art. 8 k.p.k., art. 14 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 424 k.p.k. i art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art.

6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz błąd w ustaleniach faktycznych. Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonych, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

Sąd Apelacyjny w Łodzi II Wydział Karny wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2023 r., w sprawie II AKa 371/22, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Wyrok Sądu II instancji został zaskarżony kasacją przez obrońcę skazanych A. J. i L. W. , w zakresie jego pkt 1 dotyczącego utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi.

Obrońca zarzucił w kasacji rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało podstawowy wpływ na treść orzeczenia, to jest:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 7 i art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. poprzez brak przeprowadzenia kontroli odwoławczej podniesionego zarzutu rażącego naruszenia prawa do obrony oskarżonego oraz prawa do rzetelnego procesu, a to wobec braku rozpoznania zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych sprawy poprzez zignorowanie faktu, że już aktem oskarżenia zarzucono A. J. i L. W. założenie i kierowanie dwuosobową grupą przestępczą - w okresie od dnia 20 lutego 2003 roku do dnia 22 lutego 2003 roku, co zostało szczegółowo wyjaśnione poniżej;
2. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 7 i art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. poprzez brak przeprowadzenia kontroli odwoławczej podniesionego w apelacji zarzutu rażącego naruszenia prawa do obrony oskarżonego oraz prawa do rzetelnego procesu, a to wobec braku należytego rozpoznania zarzutu, dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych sprawy - poprzez nieustalenie chociażby jednego, poza skazanymi, członka rzekomej zorganizowanej grupy przestępczej, w całym zarzucanym i przypisanym okresie - od dnia 10 stycznia 2002 roku do dnia 22 lutego 2003 roku;
3. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 7 i art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. oraz art. 434 k.p.k. poprzez zaniechanie przeprowadzenia kontroli odwoławczej podniesionego zarzutu rażącego naruszenia prawa do obrony oskarżonego oraz prawa do rzetelnego procesu, a to wobec braku należytego rozważenia tożsamości przypisanej grupy przestępczej, szczegółowo opisanej w

sentencji wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, XVIII Wydziału Karnego z dnia 8 czerwca 2022 roku, sygn. akt - XVIII K 154/19 w sytuacji, gdy w toku postępowania wyeliminowany został pierwotnie lansowany cel jej utworzenia - zarzucona aktem oskarżenia zorganizowana grupa przestępcza miała bowiem mieć na celu popełnianie przestępstw na szkodę Skarbu Państwa oraz zrealizować ten cel poprzez przywłaszczenie prawa majątkowego do podatku akcyzowego w 52.263.565 złotych;

4. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 7 i art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. poprzez brak przeprowadzenia kontroli odwoławczej podniesionego zarzutu rażącego naruszenia prawa do obrony oskarżonego oraz prawa do rzetelnego procesu, a dotyczącego braku faktycznej i prawnej możliwości istnienia zorganizowanej grupy przestępczej A. J. i L. W. , która to grupa miała zostać przez nich zorganizowana i założona od dnia 10 stycznia 2002 roku w sytuacji, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wprost, iż rzekomo fikcyjny i przestępczy obrót, pomiędzy firmami, mającymi zostać w tym celu zorganizowanymi dokonywany był w ten i taki sam sposób w okresie poprzedzającym założenie rzeczony grupy - co najmniej od dnia 4 stycznia 2002 roku.

Skarżący dodał, że nie kwestionując dokonanych ustaleń faktycznych skarżonemu wyrokowi zarzuca także rażące naruszenie prawa materialnego, to jest:

1. art. 258 k.k., poprzez jego błędną wykładnię i wadliwie zastosowanie poprzez przyjęcie, że dyspozycję art. 258 k.k. wypełnia dwuosobowa „zorganizowana grupa przestępcza”, skład której obejmuje jedynie rzekomych organizatorów - skazanych A. J. i L. W. .

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniósł o:

1. uchylenie skarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, II Wydziału Karnego z dnia 26 kwietnia 2023 roku, w sprawie II AKa 371/22 oraz o uniewinnienie A. J. i L. W. od przypisanego im czynu; względnie uchylenie skarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, II Wydziału Karnego z dnia 26 kwietnia 2023 roku, w sprawie II AKa 371/22 oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

2. zasądzenie kosztów udzielonej z urzędu, a nieopłaconej w żadnej części

pomocy prawnej.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. obrońca złożył pismo zawierające jego stanowisko na odpowiedź prokuratora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Na marginesie zaznaczyć należy, że z uwagi na konstrukcję rozpoznawanej kasacji jako pisma procesowego, powyżej przytoczone zostały jedynie zarzuty kasacji, a nie wywody stanowiące ich uzasadnienie umieszczone przez obrońcę bezpośrednio pod tymi zarzutami, a następnie również w uzasadnieniu kasacji.

Wykazanie powodów zaprezentowanej oceny kasacji należy poprzedzić przywołaniem tych regulacji karnej ustawy procesowej, które określają funkcję kasacji, jej przedmiot i (wyłącznie) dopuszczalne podstawy, bowiem to w ich świetle należało takiej oceny dokonać. Kasacja będąc nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia nie inicjuje kolejnej kontroli instancyjnej wyroku Sądu i instancji. Przysługuje ona bowiem stronom od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie. Ta prawomocność sprawia, że ten wyrok korzysta z domniemania swojej zasadności i tylko z bardzo ważnych przyczyn (wskazanych w ustawie) można go uchylić. Kasacja jest więc takim środkiem, który służy eliminowaniu z obrotu prawnego prawomocnego orzeczenia, ale tylko wówczas, gdy jest ono dotknięte takimi uchybieniami, które z woli prawodawcy zostały uznane za jedynie dopuszczalne jej podstawy. Stanowią je tylko obok, bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 k.p.k., „inne rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku” (art. 523 § 1 k.p.k.). I to skarżący ma wykazać zaistnienie tego rodzaju uchybień, bowiem Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację (poza trzema wyjątkami nie zaistniałymi *in concreto*) w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 526 § 1 k.p.k.). Stąd też bardzo istotne jest prawidłowe sformułowanie tych zarzutów w kasacji i taki też sposób ich umotywowania. Nie ulega zatem wątpliwości, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie może być podstawą kasacji. Tak wtedy, gdy jako taki jest wprost podnoszony, jak i wówczas, gdy dla obejścia tego ustawowego

ograniczenia przyjmuje błędną postać zarzutu obrazy prawa (materialnego, czy procesowego).

Tych wszystkich wymogów nie spełniają zarzuty kasacji obrońcy skazanych.

Wbrew twierdzeniom obrońcy nie sformułował on w apelacji zarzutu dotyczącego prawidłowości przyjęcia, że w czasie trzech dni, to jest między 20 a 22 lutego 2003 grupa przestępcza była dwuosobowa, bo innym uczestnikom tej grupy zarzucano udział w niej najdalej do 22 lutego 2002 r. Skarżący powoływał się w zarzutach apelacyjnych na dwuosobowy skład grupy, ale w odniesieniu do całego czasu trwania tej grupy. Czynił to z pozycji zgłaszanych zarzutów błędów w ustaleniach faktycznych, bowiem podniósł tylko jeden zarzut naruszenia przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k., art. 8 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 424 k.p.k., art. 45 Konstytucji RP, art. 6y Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności polegające (tylko) „braku poczynienia przez Sąd własnych ustaleń faktycznych w zakresie czynu z pkt 1 wyroku oraz powtórzenie, w sposób bezkrytyczny, a także czasem wadliwy, ustaleń oskarżyciela oraz Sądów wydających dotychczas wyroki”.

W związku z tym, że postępowania dotyczące odpowiedzialności innych uczestników grupy zostały wyłączone do odrębnego rozpoznania, a z uwagi na upływ terminów przedawnienia te postępowania następnie umorzono, to w badanym postępowaniu Sąd nie mógł weryfikować sposobu określenia czasu ich udziału w grupie w odrębnych postępowaniach. Sąd skorzystał jednak z przysługującej mu samodzielności jurysdykcyjnej. Ocena zebranych dowodów pozwoliła mu na ustalenie, że wspomniana grupa istniała do 22 lutego 2003 r.

Z punktu widzenia kasacji, która – jak wspomniano - jest środkiem zaskarżenia wyroku Sądu II instancji, a nie wyroku Sądu I instancji, kluczowe znaczenie ma stwierdzenie, że nie można zarzucić Sądowi II instancji, iż nie rozpoznał tego zarzutu apelacyjnego.

Kolejny zarzut dotyczy braku ustalenia innych uczestników grupy. Słusznie Sąd II instancji przyjął jego niezasadność. Przedmiotem postępowania przed Sądem I instancji były zachowania trzech oskarżonych, z których dwóch zostało skazanych. Wprawdzie charakter przestępstwa z art. 258 § 3 k.k. wymagał udziału innych osób, ale wystarczające było ich określenie jako innych ustalonych osób. Z

uzasadnienia wyroku wynikają natomiast personalia tych osób, nie musiały one znajdować się w opisie czynu przypisanego. Pomimo wielokrotnego powtarzania tego w zarzutach kasacyjnych, nie jest prawdą, że w badanej sprawie ustalono kierowanie przez oskarżonych grupą dwuosobową. To twierdzenie jest niezgodne z opisem czynu przypisanego i uzasadnieniem wyroku Sądu I i II instancji.

Kolejny zarzut dotyczy eliminacji celu działania grupy wynikającego z aktu oskarżenia, a mianowicie popełniania przestępstw na szkodę Skarbu Państwa, z kolei grupa, której kierowanie przypisano oskarżonym, miała na celu posługiwanie się podrobionymi świadectwami jakości paliwa, a także na wystawianiu i posługiwaniu się nierzetelnymi dokumentami księgowymi w postaci faktur poświadczających nieprawdę co do sprzedaży oleju napędowego. W badanej sprawie - z uwagi na eliminację celu wynikającego z aktu oskarżenia - w toku rozpoznania tej sprawy przyjęto cel w postaci oszustwa podmiotów, na rzecz było sprzedawane „podrobione” paliwo. W związku z tym, że sąd odwoławczy przyjął, iż nie wykazano, że to paliwo doprowadziło do szkody w pojazdach, to nie można było przyjąć, iż oskarżeni byli w stanie doprowadzić do oszustwa.

Przechodząc jednak do tożsamości celu określonego w akcie oskarżenia i wyroku, to mając na uwadze, że fałszowanie i posługiwanie się fałszywymi dokumentami było etapem prowadzącym do celu, jakim według aktu oskarżenia miało być oszustwo Skarbu Państwa, ograniczenie się w jego opisie do tego etapu zachowania szerzej ujętego w akcie oskarżenia zachowania, świadczy o tożsamości celu grupy. Dokonana zmiana nie wykracza poza ustalony wcześniej cel, którego etapem było fałszowanie i posługiwanie się fałszywymi dokumentami.

Ostatni zarzut procesowy jest niedopuszczalny, bo jego uwzględnienie prowadziłoby do ustaleń niekorzystnych dla oskarżonych. Oznaczałoby bowiem przyjęcie, że grupa działała nie od 10 stycznia, ale od 4 stycznia 2002 r.

Z kolei podniesiony jako ostatni - zarzut naruszenia prawa materialnego jest niezasadny, gdyż dotyczy ustaleń faktycznych innych niż dokonane w sprawie. Gdyby ustalono, że grupa była dwuosobową, należałoby zgodzić się ze skarżącym, ale nie pozwala na to opis czynu przypisanego. Stąd też zarzut ten stanowi w istocie niedopuszczalny w kasacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, skoro z obrazą prawa materialnego mamy do czynienia tylko wówczas, gdy skarżący

aprobuje ustalenia faktyczne będące podstawą skarżonego orzeczenia Dlatego również ten zarzut jest oczywiście chybiony.

Niezależnie od tych stwierdzeń zauważyć należy, że analiza treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku dokonana w kontekście treści zarzutów apelacji obrońcy i ich uzasadnienia, nie pozwala uznać zasadności zarzutów kasacji co do wadliwego przeprowadzenia przez Sąd odwoławczy kontroli instancyjnej wyroku Sądu I instancji w związku z apelacją obrońcy oskarżonych. Nie potwierdza bowiem tego by ta kontrola została przeprowadzona w sposób rażąco (a tylko wtedy mogłoby to stanowić skuteczny zarzut tej kasacji) uchybiający regułom jej przeprowadzenia, określonym w przepisach art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. i to jeszcze tak, by to mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Nadto sposób argumentacji wskazany w uzasadnieniu kasacji i samych jej zarzutach świadczy z jednej strony o tym, że intencją skarżącego jest podważanie poprawności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych (co tylko w taki sposób już nie jest w kasacji dopuszczalne), a także o tym, że próbuje on skłonić Sąd Najwyższy do przeprowadzenia kontroli odwoławczej wyroku Sądu *meriti*, co też nie jest możliwe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy zważył jak w postanowieniu. Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[ms]